

УДК 656.01

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ПРИ ПОРІВНЯЛЬНІЙ ОЦІНЦІ РІЗНИХ ВИДІВ ТРАНСПОРТУ

Дмитро Журавель

Національний авіаційний університет, Київ

Науковий керівник – Оксана Чернишова, к.т.н., доц.

Ключові слова: транспорт, витрати, ефективність, безпека.

Актуальним питанням сьогодення при розробці проєктів розвитку транспортної системи України є врахування не лише технічних, соціальних показників та обсягів фінансування, але й ряду додаткових факторів, на які транспорт безпосередньо впливає: зменшення смертності, охорона здоров'я, забезпечення розвитку населених пунктів, захист довкілля (атмосфера, шум, раціональне використання земельних ресурсів, збереження лісів та флори, боротьба зі зміненням клімату). Через викиди вуглекислого газу транспорт суттєво впливає на процеси глобального потепління, які призводять до серйозних кліматичних катаклізмів та катастроф. Світовим суспільством усвідомлено важливість проблеми і останніми роками чимало роботи проводиться щодо вдосконалення двигунів, пошуку альтернативних джерел енергії. Але гострота зазначеної проблеми досі не знизилася. Розвинуте суспільство не може обходитися без транспортних послуг, але розвиток транспортних систем повинен забезпечувати мінімальні збитки від впливу транспорту. В європейських країнах оцінка проєктів різних транспортних систем включає визначення збитків від дії відповідного виду транспорту. В Україні наразі враховуються лише окремі категорії таких збитків. Метою даної роботи є узагальнення європейської та вітчизняної практики та її вдосконалення й адаптація для порівняльної оцінки різних видів транспорту для обґрунтування найефективнішого.

Мета дослідження – вдосконалити існуючі методики оцінки проєктів транспортних систем.

Матеріали дослідження – результати досліджень вчених Німеччини та Австрії компаній INFRASS/IWW, статистичні дані щодо безпеки на транспорті в Україні.

Методи дослідження – застосована методика оцінки збитків від дії різних видів транспорту INFRASS/IWW та запропонована її адаптація для умов України.

Результати. В Україні залишається серйозна проблема безпеки на транспорті, оскільки статистичні дані щодо кількості аварій, травмованих та загиблих в 4...5 разів гірше, ніж в європейських країнах. До того ж оцінка вартості життя в нашій країні визначається суттєво

занижено і становить 35...50 % відносно подібного показника в країнах ЄС та США. В дослідженні проведено аналіз існуючих методик оцінки вартості людського життя та враховано адаптовані результати при оцінці транспортних систем.

Проведений аналіз даних про аварії на різних видах транспорту показує, що за умовами безпеки переваги транспорту загального користування є безумовними. Використання інтегральної оцінки дозволило в грошових одиницях визначити вплив різних видів транспорту на величину зовнішніх витрат. У якості складових зовнішніх витрат розглянуто аварії, шум, забруднення довкілля, міські та індустріальні ефекти, зміни клімату та ландшафту. Так, розрахунками встановлено, що збитки від транспортного сектору у 2020 році склали 173 млрд грн, які можна було б використати більш ефективно. Дуже важливим є врахування методики при вирішенні проблем міського транспорту. Особливої гостроти дане питання набуває в умовах мегаполісів. Так, на прикладі м. Київ розрахунками встановлено, що у випадку якщо переважна кількість автомобілістів віддасть перевагу громадському транспорту, то зменшення зовнішніх витрат транспорту в цьому випадку буде становити понад 16 млрд грн за рік.

Висновок. Виконані дослідження дозволяють стверджувати, що потрібна велика робота із суспільством стосовно підвищення привабливості громадського транспорту. Для цього потрібно забезпечити безпеку, зручність та комфортність для пасажирів. А отримані результати можуть використовуватися при розробці та порівнянні проєктів розвитку транспортних систем.

Список використаних джерел:

1. External Costs of Transport: Final Report / Schreyer C., Schneider C., Maibach M., Rottengatter W., Doll C., Schmedding D. – Zurich/Karlsruhe: IWW INFRASS, 2004. – 16 p.
2. Принципи прогновної оцінки витрат на ліквідацію наслідків від шкідливого впливу на суспільство та довкілля автомобільного та залізничного транспорту / Чаркіна Т.Ю., Бараш Ю.С., Корженевич І.П. – Дніпро: Видавництво ДНУЗТ, Вісник ДНУЗТ, вип. 3, 2012. – С. 102-109.